

Bijlage 3 Overzicht en inhoud participatie concept transitievisie warmte

Deze bijlage hoort bij de concept transitievisie warmte en beschrijft hoe de participatie om te komen tot deze visie verlopen is.

De gemeente werkt samen aan de visie om Haarlem gasvrij te maken. Gasvrij wonen en werken gaat alle Haarlemmers aan. Velen voelen zich dan ook zeer betrokken en doen veel moeite om mee te denken en te helpen. De gemeente Haarlem werkt al meer dan tien jaar samen met bewonersinitiatieven, bedrijven en andere relevante partijen. Het doel is een gezamenlijke visie te ontwikkelen en zo goed mogelijk samen te werken en te co-creëren om de stad aardgasvrij te maken.

Stakeholders- en expertgroep

De stakeholders- en expertgroep bestaat uit gemeente Haarlem, woningbouwcorporaties Ymere, Pre Wonen en Elan Wonen, netwerkbeheerder Alliander, bewonersinitiatieven, energiecoöperaties, PWN en Rijnland. Het doel van het betrekken van deze stakeholders is het ophalen van de standpunten van de stakeholders en het mede vormgeven van de visie en tussenproducten die daaraan vooraf gaan. Deze producten komen in co-creatie met hen tot stand.

Mei 2019; eerste plenaire stakeholdersbijeenkomst. De deelnemers werden geïnformeerd over het proces en de inhoud voor het plan van aanpak van de transitievisie warmte en we discussieerden over onderwerpen als betaalbaarheid en het betrekken van bewoners.

In gesprekken over **communicatie** over gasvrij wonen vonden deze experts het volgende:

- Stop eerst energie in informatievoorziening - daarna pas in participatie;
- Informeer alle inwoners van de stad. Het interesseniveau zal wel verschillen;
- Organiseer door loting een burgerraad;
- Via kinderen kom je als gemeente binnen waar anders de deuren gesloten zijn;
- Ingang voor een gesprek is de energierekening;
- Doe een enquête om te weten te komen welke rol Haarlemmers de gemeente zouden willen geven.

Veel van deze aanbevelingen voerden we in het verloop van het proces uit.

Augustus 2019; tweede plenaire stakeholdersbijeenkomst. Verschillende uitgangspunten voor het plan van aanpak zijn besproken. Daarna zijn de uitgangspunten verder uitgewerkt.

Najaar 2020: meerdere (5) online ateliers met stakeholders over betaalbaarheid, eindgebruikerskosten en de transitievisie warmte. Het doel van de bijeenkomsten was het gezamenlijk verder aanscherpen en beoordelen.

Tussentijds lazen stakeholders en experts de verschillende tussenproducten mee en gaven inhoudelijke reacties.

Bottom-up energietransitie met de bewoners in het Ramplaankwartier

Het project SpaarGas is een landelijk voorbeeld van bottom-up energietransitie en een meerjarige samenwerking met subsidies van gemeente, provincie en rijk. Participatie verloopt via de actieve bewoners (nieuwsbrieven, kleinere bijeenkomsten, 1-op-1 gesprekken, en [website](#)). In januari 2020 organiseerden gemeente en bewoners samen een bewonersbijeenkomst waar zo'n 275 mensen aanwezig waren. In het Ramplaankwartier is alles met het bewonersinitiatief gedaan, het is een co-creatie. Samen met deze actieve bewoners is het technisch ontwerp gemaakt, de organisatievorm uitgewerkt en zijn de uitgangspunten geformuleerd. De betrokken wijkbewoners vinden het

volgende belangrijk: haalbaar en betaalbaar, goed voor het milieu en dat je je woningwaarde verhoogt met meer warmtecomfort. De initiatiefnemers kiezen voor een eigen warmtecoöperatie - liefst in nauwe samenwerking met de gemeente. Door de gezamenlijke aanpak hoeven bewoners zich niet zelf te verdiepen in allerlei onderwerpen, het is eenvoudig voor mensen om mee te doen.

In januari 2020 tijdens een informatiebijeenkomst gaven de circa 275 aanwezige wijkbewoners groen licht om het SpaarGas concept verder te ontwikkelen.

Klankbordgroep Meerwijk

De klankbordgroep bestaat uit zo'n 40 bewoners die zich vrijwillig aanmeldden voor deze klankbordgroep na een oproep via een bewonersbrief en op haarlem.nl. Met deze bewoners gingen we in gesprek.

16 oktober 2018: 1^e bijeenkomst in Da Vinci met soep en broodje

Eerste goed bezochte bijeenkomst met 40 deelnemers. Er waren veel vragen en er werd meegedacht. Afspraak om in volgende bijeenkomst het onderwerp communicatie te bespreken.

29 januari 2019:

Een werksessie met workshops over communicatie en kosten. Het communicatieplan is bij de leden getoetst, reactie van klankbordgroep nemen we over. Discussie over kosten ging over investeringskosten, isolatie en financieringsmogelijkheden.

7 mei 2019:

Deze bijeenkomst gaat over techniek. Het Duurzaam Bouwloket presenteerde een aanpak voor huiseigenaren en de woningcorporaties gingen in gesprek met huurders over de woning en warmtenet. Ook waren er tafelgesprekken met raadsleden.

4 oktober 2019: excursie warmtenet Zaanstad

Buurtbewoners, raadsleden, vertegenwoordigers van woningcorporaties, netbeheerder en de gemeente gingen in de bus naar de wijk in Zaanstad waar een warmtenet (bijna) is aangelegd. De excursie werd met een 7,9 gewaardeerd.

9 november 2020:

Online zoom-gesprek met enkele leden van de klankbordgroep over stand van zaken en over hoe leden kunnen bijdragen aan de transitievisie warmte.

In Meerwijk staan de wijkraad en de klankbordgroep positief tegenover de aanleg van een warmtenet, mits het haalbaar en betaalbaar is. Er is behoefte aan kennisopbouw (duidelijkheid over wat er concreet in woningen gaat gebeuren), informatie over subsidie- en financieringsmogelijkheden en duidelijkheid over de kosten, nu en in de toekomst. Bewoners geven aan dat ze lage kosten en meer comfort belangrijk vinden.

Verslagen van de klankbordgroep bijeenkomsten op: haarlem.nl/warmtenet-schalkwijk/.

Digitale participatieronde

Vanaf 13 november tot en met 6 december 2020 is een digitale participatieronde doorlopen. Via haarlem.nl, social media en nieuwsbrieven zijn Haarlemmers gevraagd een korte vragenlijst over gasvrij wonen in te vullen. Het doel van de enquête was zoveel mogelijk bewoners te laten meepraten over het onderwerp. Online participatie is ook het kweken van mede-eigenaarschap. De antwoorden worden gebruikt om verder in gesprek te gaan. Ook konden mensen zich inschrijven voor de nieuwsbrief zodat we hen daarna op de hoogte kunnen houden.

De totale respons: 383 mensen. Daarvan meldden 168 mensen zich aan voor de nieuwsbrief en willen 163 Haarlemmers met ons verder praten over gasvrij wonen.

Wat vinden Haarlemmers?

Tijdens de verschillende participatiemomenten spraken we over wat Haarlemmers denken over gasvrij wonen. Uit de bijeenkomsten kwam vooral naar voren dat **betaalbaarheid** het meest belangrijk is. Voor bewoners gaat het erom wie het gaat betalen en wat zij dan eventueel zelf moeten gaan betalen. Ook vinden Haarlemmers dat een gasvrije oplossing **betrouwbaar** en **duurzaam** moet zijn.

Resultaten vragenlijst

Uit de vragenlijst kwam ook naar voren dat deelnemers het belangrijk vinden dat aardgasvrij wonen **betaalbaar** en **betrouwbaar** is. De meesten vinden dat de gemeente het beste kan beginnen in buurten waar al andere **werkzaamheden gepland** staan. De belangrijkste reden voor het overgrote deel van de respondenten om hun woning energiezuiniger of aardgasvrij te maken is dat dit beter is voor het **milieu**. Iets meer dan een derde van de respondenten wil **inspraak** hebben als de eigen buurt aardgasvrij gemaakt gaat worden.